

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

DAVACI : Validebağ Gönüllüleri Derneği

VEKİLLERİ :

DAVALILAR : 1- Kültür ve Turizm Bakanlığı

VEKİLİ :

DAVALILAR : 2- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

VEKİLLERİ :

MÜDAHİL : 1- Doğal Hayatı Koruma Derneği (Davacı)

VEKİLİ :

MÜDAHİL : 2- TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası (İstanbul Şubesi) (Davacı)

VEKİLİ :

MÜDAHİL : 3- TMMOB Harita Kadastro Mühendisleri Odası (Davacı)

VEKİLİ :

MÜDAHİL : 4- TMMOB Mimarlar Odası (Davacı)

VEKİLLERİ :

MÜDAHİL : 5- Neşe ŞAHNA (Davacı)

VEKİLİ :

MÜDAHİL : 6- TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı (Davacı)

VEKİLİ : Av. Zühal SİRKECİOĞLU DÖNMEZ

MÜDAHİL : 7- TMMOB Çevre Mühendisleri Odası (Davacı)

VEKİLİ :

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

- MÜDAHİLLER** : 8- Cemile ALUÇ (Davacı)
Acıbadem Cad. İş Konut Sitesi Sk. No:6 B 2 A Blok Kat:6 D:30 Acıbadem
Üsküdar/İSTANBUL
9- Hatice ÖZKÖSE (Davacı)
Küçük Çamlıca Mah. Başak Çıkmazı Sk. No:10/1 Üsküdar / İSTANBUL
10- Hikmet DURUKANOĞLU (Davacı)
Acıbadem Mah. Faikbey Mescidi Sk. No:2 İç Kapı No:8
Kadıköy/İSTANBUL
11- Yasemin ÖZSARAÇ (Davacı)
Caferağa Mah. Moda Cad. No:67 D:10 Kadıköy / İSTANBUL
12- Figen KÜÇÜKSEZER (Davacı)
Koşuyolu Mah. Gömeç Sk. No:6K D:12 Kadıköy / İSTANBUL
13- Semra CEBECİOĞLU (Davacı)
Bestekar Avni Anıl Sk. Selimiye Mah. No:34 D:3 Üsküdar / İSTANBUL
14- Fatma Tülin ÖZTURAN (Davacı)
Acıbadem Mah. Faikbey Mescidi Sk. No:39/2D:11 Üsküdar / İSTANBUL
15- Deniz AKTAŞ (Davacı)
Acıbadem Mah. Berk Sk. Gül Apt. No:3 D:8 Üsküdar / İSTANBUL

MÜDAHİL : 16- İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı (Davalı)
VEKİLİ :

MÜDAHİL : 17- Üsküdar Belediye Başkanlığı (Davalı)
VEKİLLERİ :

DAVANIN ÖZETİ : İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Altunizade mahallesi, tapuda 165-166 pafta, 1313 ada, 15 parselde kayıtlı 354.076 m² yüzölçümüne sahip olan ve İstanbul III numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 16.07.1999 tarih ve 11088 sayılı kararı ile I. Derece Doğal ve Tarihi Sit alanı ilan edilen Validebağ Korusu'na ilişkin İstanbul 1 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonu tarafından alınan 16.08.2018 tarih, 1190 sayılı kararı ile İstanbul 6 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.09.2018 tarih, 5011 sayılı kararının; hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞININ SAVUNMASININ ÖZETİ: Dava konusu talebin yerinde inceleme yapılarak öneri projede mevcut yaya yollarının ve toprak sahasının iyileştirilerek önerildiği, taleplerin kamu yararına uygun olduğu koruya zarar vermeyeceği, işlemlerin hukuka uygun olduğu ifade edilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞININ SAVUNMASININ ÖZETİ:

Dava konusu Validebağ Korusu'nun doğal ve kültürel değerleri korunarak mevcut sert zeminin onarımı yapılarak yürüyüş yolu, bisiklet parkuru, spor alanları vs. hususlar yönünden yeşil alan olarak ayrılarak kamu yararına uygun hizmetlerin amaçlandığı ifade edilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

DAVACI YANINDA MÜDAHİL OLANLAR BEYAN ÖZETİ: Dava konusu alanın 1. Derece korunması gerekli doğal sit alanı olduğu, dava konusu işlemle doğal sit alanı statüsüne uygun olmayan şekilde yapılaşmaya ve müdühaleye izin verildiği kuru vasfının zedelendiği, işlemde kamu yararının bulunmadığı ifade edilerek dava konusu işlemlerin iptali istenilmektedir.

DAVALI YANINDA MÜDAHİL (İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI) BEYAN ÖZETİ: Dava konusu işlemin kamu yararı amacı taşıdığı, usule ve hukuka uygun olduğu ifade edilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

DAVALI YANINDA MÜDAHİL (ÜSKÜDAR BELEDİYE BAŞKANLIĞI) BEYAN ÖZETİ: Dava konusu işlemin kamu yararı amacı taşıdığı, İstanbul halkının ihtiyacının karşılandığı, usule ve hukuka uygun olduğu ifade edilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren İstanbul 6. İdare Mahkemesince önceden tarihi taraflara tebliğ edilen ve 30.11.2022 tarihinde yapılan duruşmaya davacı vekilleri [redacted]'in davalı idarelerden Kültür ve Turizm Bakanlığı vekili Av. [redacted] davalı idarelerden Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı vekili Av. [redacted]'nin, davalı idareler yanında müdahil İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı vekili Av. [redacted]'nin, davalı idareler yanında müdahil Üsküdar Belediye Başkanlığı vekili Av. [redacted]'nin davacı yanında müdahil TMMOB Mimarlar Odası vekili Av. [redacted]'in, davacı yanında müdahiller, Cemile ALUÇ, Deniz AKTAŞ, Fatma Tülin KÖSEOĞLU, Figen KÜÇÜKSEZER, Semra CEBECİOĞLU, Neşe ŞAHNA'nın, geldiği, davacı yanında müdahiller, Yasemin ÖZSARAÇ, Hikmet DURUKANOĞLU, Hatice ÖZKÖSE'nin gelmediği davacı yanında müdahiller Doğal Hayatı Koruma Derneği, Harita Kadastro Mühendisleri Odası ve TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası ve TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası adına gelen olmadığı, davacı yanında müdahiller Doğal Hayatı Koruma Derneği vekili Av. [redacted]'nin ve TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası vekili Av. [redacted]'in UYAP üzerinden gönderdiği dilekçeler ile; başka duruşmalarının bulunduğunu davanın duruşmasına katılmayacaklarını belirterek mesleki mazeretlerinin kabulü talebinde bulunarak gelmediği görüldü, davacı yanında Müdahil Doğal Hayatı Koruma Derneği vekilinin ve TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası vekilinin mazereti yerinde görülmeyerek duruşma açıldı, gelen taraflara usulüne uygun söz verilip açıklamaları dinlendikten ve duruşma yapıldıktan sonra, dava dosyası incelenerek işin gereği görüşüldü:

Uyuşmazlık; İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Altunizade mahallesi, tapuda 165-166 pafta, 1313 ada, 15 parselde kayıtlı 354.076 m² yüzölçümüne sahip olan ve İstanbul III numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 16.07.1999 tarih ve 11088 sayılı kararı ile I. Derece Doğal ve Tarihi Sit alanı ilan edilen Validebağ Korusu'na ilişkin İstanbul 1 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonu tarafından alınan 16.08.2018 tarih, 1190 sayılı kararı ile İstanbul 6 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.09.2018 tarih, 5011 sayılı kararının iptali isteminden kaynaklanmaktadır.

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun "Yetki ve yöntem" başlıklı 10'ncü maddesinde; "Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırarak ve bunların her türlü denetimini yapmak veya kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve valiliklere yaptırmak, Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir." hükmüne, "Kullanma" başlıklı 14'ncü maddesinde; "Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının intifa haklarının, belirli sürelerle kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere, Devlet dairelerine, kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu menfaatine yararlı milli derneklere bırakılması veya gerçek ve tüzel kişilere kiraya verilmesi, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine tabidir..." hükmüne, "Sit alanlarında geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları ile koruma amaçlı imar plânı" başlık 17'nci maddesinde; "a) Bir alanın koruma bölge kurulunca sit olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plân uygulamasını durdurur. Sit alanının etkileşim-geçiş sahası varsa 1/25.000 ölçekli plân kararları ve notları alanın sit statüsü dikkate alınarak yeniden gözden geçirilerek ilgili idarelerce onaylanır. Koruma amaçlı imar planı yapılıncaya kadar, koruma bölge kurulu tarafından üç ay içinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenir. Belediyeler, valilikler ve ilgili kurumlar söz konusu alanda üç yıl içinde koruma amaçlı imar planı hazırlatıp incelenmek ve sonuçlandırılmak üzere koruma bölge kuruluna vermek zorundadır. Üç yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle plan yapılamadığı takdirde koruma bölge kurulunca gerekçeli olarak bu süre uzatılabilir. Uzatılan süre içerisinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları uygulanır. Sit alanlarına ilişkin tüm ölçeklerde yapılmış; koruma bölge kurullarının uygun görüşü alınarak yürürlüğe giren planların yargı kararları ile uygulamasının durdurulması veya iptal edilmesi halinde ilgili koruma bölge kurulunca geçiş dönemi yapılanma şartları yeniden belirlenir. Koruma bölge kurulunda görüşülen ve uygun görülen koruma plânları onaylanmak üzere ilgili idarelere gönderilir. İlgili idareler, koruma amaçlı imar planını en geç iki ay içinde görüşür ve varsa değişmesini istediği hususları koruma bölge kuruluna bildirir. Koruma bölge kurulunda bu hususlar değerlendirilir ve kurul tarafından uygun görülen haliyle planlar ilgili idarelere onaylanmak üzere gönderilir. Planlar koruma bölge kurulunun uygun gördüğü şekliyle ilgili idarelerce altmış gün içinde onaylanmak zorundadır. Bu süre içinde görüşülmeyen ya da onaylanmayan planlar kesinleşerek yürürlüğe girer. Koruma amaçlı imar planının yürürlüğe girmesiyle geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları ayrıca karar almaya gerek kalmadan ortadan kalkar. Ören yerlerinde çevre düzenleme projesi yapımı ve değişiklikleri, ilgili koruma bölge kurulunun uygun görüşü doğrultusunda Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır. Koruma amaçlı imar plânları ve çevre düzenleme projelerinde yapılacak değişiklikler yukarıdaki usullere tabidir. Koruma amaçlı imar planları, müellifi şehir plancısı olmak üzere alanın konumu, sit statüsü ve özellikleri gözönünde bulundurularak ilgili meslek gruplarından Bakanlıkça belirlenecek uzmanlar tarafından hazırlanır. Koruma amaçlı imar planları ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması, gösterimi, uygulanması, denetimi, koruma amaçlı imar planı değişiklikleri, plan müellifleri ile planlama ekibinin niteliği ve yeterliliği ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir. Koruma amaçlı imar plânlarının yapımı için belediyelere aktarılmak üzere İller Bankası Genel Müdürlüğü Bütçesine yeteri kadar ödenek konur. İl özel idareleri ise bütçelerinde koruma amaçlı imar plânlarının yapımı için ödenek ayırırlar. Koruma bölge kurulunca sit alanı olarak ilan edilen yerlerde; bu kararın ilanından önce imar mevzuatına ve onanlı imar plânlarına uygun olarak alınmış yapı ruhsatı ve eklerine göre subasman seviyesi tamamlanmış yapıların inşasına devam edilebilir, ancak bu maddenin (c) bendi uyarınca yapılanma hakkı aktarımını re'sen uygulamaya da ilgili idareler yetkilidir. Subasman seviyesi tamamlanmamış yapıların yapı ruhsatları iptal edilir. Kesin yapılanma yasağı bulunan sit alanlarında bu madde hükümlerinden faydalanılamaz. b) Koruma amaçlı imar plânlarıyla kesin yapılanma yasağı getirilen sit alanlarında bulunan gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetindeki taşınmazlar malikin başvurusu üzerine, belediye ve il özel idaresine ait taşınmazlarla takas edilebilir. c) Yapılanma hakları kısıtlanmış tescilli taşınmaz kültür varlıklarına veya bunların koruma alanlarında bulunan ya da koruma amaçlı imar plânlarıyla yapılanma hakları kısıtlanan taşınmazlara ait mülkiyet veya yapılanma

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

haklarının kısıtlanmış bölümünü, imar plânlarıyla yapılanmaya açık aktarım alanı olarak ayrılmış, mülkiyetlerindeki veya üçüncü şahıslara ait alanlara, aktarımdan yararlanacak öncelikli hakları belirleyerek bir program dahilinde aktarmaya, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeler, bunların dışında valilikler yetkilidir. Atarım işleminde Sermaye Piyasası Kurulunca onaylı gayrimenkul değerlendirme şirketlerince yapılacak rayiç değer denkleştirilmesi esastır. Ancak aktarıma konu hak tescilli taşınmaz kültür varlığına ilişkin ise yapı değeri dikkate alınmaz. Bu taşınmazlar için, kısıtlanmış yapılanma haklarının, imar plânlarıyla aktarım alanı olarak ayrılmış yapılanmaya açık diğer alanlarda kullanılmasını sağlayacak ve bu hakkı hamiline yazılı menkul kıymete dönüştürecek belgeler düzenlemeye, bu belgeleri yapılanma hakları kısıtlanmış alan olarak gösterilen ve tapuda bu konuda şerh düşülen alanlardaki taşınmaz sahiplerinden hak sahibi olanlara vermeye, imar plânında aktarım alanı olarak ayrılmış ve tapuda bu konuda şerh düşülen alanlarda ise ruhsat vermek için toplamaya ilgili idareler yetkilidir. Menkul kıymetlerin basılması, saklanması, el değiştirme işlemlerinin onaylanması ve veri tabanının oluşturulması ve denetlenmesi İller Bankasıyla yapılır. Bu alanlarda kesin yapılanma yasağı gelmesi nedeniyle yapılanma hakkının tamamen aktarılması halinde, yapılanma hakkı kısıtlanan taşınmaz, mütemmimi ile birlikte ilgili idare mülkiyetine geçer ve parseller ilgili idare adına tescil edilir ve hiçbir koşulda satışa konu edilemez. Aktarıma konu parselde malikin korunabilir yapılanma hakkı kalması halinde ise yapılanma hakkı kısmen aktarılır. Bu durumda, malikin yapılanma hakkı kısıtlanmış alandaki mülkiyeti devam eder. Ancak, aktarıma konu hak, tescilli taşınmaz kültür varlığı üzerinde ise, malikin bu varlığın korunması ve yaşatılması için gerekli bakım, onarım ve restorasyon çalışmasını, ilgili idare ile imzalanacak protokole uygun olarak menkul kıymetleri teslim almasını müteakip başlatarak tamamlaması zorunludur. Aksi halde, ilgili idare teslim edilen menkul kıymet bedelini faiziyle birlikte malikten tahsile yetkilidir. Bu hususlar ve protokol menkul kıymet tesliminden önce ilgili idarece tapuya her türlü harçtan ve damga vergisinden muaf olarak şerh edilir. Kısıtlanmış hakların bulunduğu belediye sınırları içerisinde, aktarım alanı tespit edilmesinin mümkün olamaması halinde, ilgili idareler ortak program yürütmeye yetkilidir. Yukarıdaki fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Bakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir." hükmüne, "Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları" başlıklı 23'ncü maddesinde "a) Jeolojik, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait, jeoloji, antropoloji, prehistorya, arkeoloji ve sanat tarihi açılarından belge değeri taşıyan ve ait oldukları dönemin sosyal, kültürel, teknik ve ilmi özellikleri ile seviyesini yansıtan her türlü kültür ve tabiat varlıkları; Her çeşit hayvan ve bitki fosilleri, insan iskeletleri, çakmak taşları (sleks), volkan camları (obsidyen), kemik veya madeni her türlü aletler, çini, seramik, benzeri kab ve kacaklar, heykeller, figürinler, tabletler, kesici, koruyucu ve vurucu silahlar, putlar (ikon), cam eşyalar, süs eşyaları (hülliyyat), yüzük taşları, küpeler, iğneler, askılar, mühürler, bilezik ve benzerleri, maskeler, taçlar (diadem), deri, bez, papirus, parşümen veya maden üzerine yazılı veya tasvirli belgeler, tartı araçları, sikkeler, damgalı veya yazılı levhalar, yazma veya tezhipli kitaplar, minyatürler, sanat değerine haiz gravür, yağlıboya veya suluboya tablolar, muhallefat (relique'ler), nişanlar, madalyalar, çini, toprak, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınmaz eşyalar ve bunların parçaları..." hükümlerine yer verilmiştir.

23.03.2012 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmeliğin "Doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planları" başlıkla 5'inci maddesinde; "(1) Doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planları aşağıdaki ilkeler doğrultusunda hazırlanır. a) Bir alanın doğal sit alanı olarak ilanı, bu alanda her ölçekteki plan uygulamasını durdurur. Sit alanının etkileşim-geçiş sahası göz önünde bulundurularak varsa çevre düzeni plan kararları ve notları, alanın sit statüsü dikkate alınarak yeniden gözden geçirilir ve Bakanlıkça onaylanır. 19/7/2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik gereğince yapılacak yeniden değerlendirme sonucunda; 1) 1. Derece doğal sit alanı iken Nitelikli Doğal Koruma Alanı ve Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü kullanım alanı olarak, 2)...; ilan edilen alanlarda yeni koruma amaçlı imar planları yapılmaya kadar Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik hükümleri ile yeni statüler için

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

belirlenen ilke kararlarına aykırı olmamak şartıyla yürürlükteki koruma amaçlı imar planları geçerlidir. b) Koruma amaçlı imar planı yapılıncaya kadar, önceki mekânsal planlar da dikkate alınarak, Bölge Komisyonu tarafından üç ay içerisinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları Bakanlığın onayı ile yürürlüğe girer. İlgili idareler söz konusu alanda üç yıl içinde koruma amaçlı nazım ve uygulama imar planlarını hazırlatıp incelenmek üzere il müdürlüğüne iletir. İl müdürlüğü tarafından inceleme raporu ile birlikte planların Bölge Komisyonuna intikali sağlanır. Üç yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle planlar sonuçlandırılmadığı takdirde Bölge Komisyonunca gerekçeli olarak bu süre uzatılabilir. Uzatılan süre içerisinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları uygulanır." hükmüne yer verilmiştir.

19.07.2012 tarihli Resmî Gazete yayınlanan Korunan Alanların Tespit, Tescil Ve Onayına İlişkin Yönetmeliğin "Nitelikli doğal koruma alanlarının ayırt edici özellikleri" başlıklı 8'nci maddesinde; "(1) Doğal yapısı değişmemiş veya az değişmiş, modern yaşam ve önemli ölçüde insan faaliyetleri tarafından etkilenmemiş, doğal süreçlerin hakim olduğu, koruma amaçlarına uygun olarak yörede yaşayanların alanın mevcut kaynaklarını kullanmasını sağlayarak doğal hayata dayalı geleneksel yaşam şekillerinin korunduğu kara, su, deniz alanlarıdır. (2) Nitelikli doğal koruma alanları; entegre tesisler ve örtü altı tarım hariç tarım uygulamaları, tıbbi ve aromatik bitki uygulamaları, hayvancılık, balıkçı barınağı, iskele, doğal kaynak suyu kullanımına yönelik uygulamalar, içme suyu amaçlı baraj ve göletler, doğal göl ve denizler hariç kültür balıkçılığı faaliyetleri, zorunlu teknik altyapı uygulamaları ve alanın doğal yapısıyla uyumlu, beton, asfalt gibi malzemelerin kullanılmadığı çadırli kamp, karavan ve gününbirlik faaliyetlerin yapılabildiği alanlardır. Alanın ve doğal özelliklerin devamlılığı için halkın bu alanlara erişiminin uygun seviye ve şekilde tutulması esastır. (3) Bu alanlar aşağıdaki kriterlerden bir veya bir kaçını içerir. a) Doğal karakterini korumuş, büyük memeliler dahil besin zinciri içerisinde av-avcı ilişkisini muhafaza eden, yerli bitki ve hayvan topluluklarını bulduran, özgün ekosistem yapısına sahiptir. b) Modern yaşam ve önemli insan faaliyetleri tarafından etkilenmemiş, kırsal yaşam özellikleri taşır. c) Doğal alanların ekolojik bütünlüğünü sağlar. ç) Aşırı derecede ve uygunsuz insan kullanımı ve mevcudiyetinden uzaktır. d) Yaban hayvanlarının barınma, beslenme ve üreme gibi hayati ihtiyaçlarını temin edebileceği uygun yaşama şartlarını sağlar. e) Biyolojik çeşitliliği, ekolojik süreçleri, ekosistem hizmetlerini, ekolojik barınakları muhafaza eder ve iklim değişikliklerine tampon sağlar. f) Korunacak hedef tür veya türlerin yıl içerisinde dönemlerine bağlı yaptıkları göç ve yayılma alanlarını ve göç yollarını ihtiva eder. g) Peyzaj değeri yüksektir." düzenlenmesine yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davacı dernek tarafından; İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Altunizade mahallesi, tapuda 165-166 pafta, 1313 ada, 15 parselde kayıtlı 354.076 m² yüzölçümüne sahip olan ve İstanbul III numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 16.07.1999 tarih ve 11088 sayılı kararı ile I. Derece Doğal ve Tarihi Sit alanı ilan edilen Validebağ Korusu'na ilişkin İstanbul 1 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonu tarafından alınan 16.08.2018 tarih, 1190 sayılı kararı ile İstanbul 6 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.09.2018 tarih, 5011 sayılı kararının iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlığın teknik ve bilirkişi incelemesi gerektirmesi nedeniyle Mahkememizce keşif ve bilirkişi kararı verilmiş olup, 18/01/2021 tarihinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonrasında Mahkememize 22/04/2021 tarihinde sunulan bilirkişi raporunda özetle; "İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Altunizade'de yer alan 1313 ada 15 parsel, İstanbul III Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 25.04.1996 tarih ve 8006 sayılı kararıyla tümü tescil edilmiş olup anılan koruma kurulunun 16.07.1999 tarih ve 11088 sayılı kararıyla da I. Derece Doğal Sit Alanı olarak ilan edildiği, bir koru ile millet bahçesi projesini (MBP) öncelikle ekosistem hizmetleri yönünden karşılaştırmak yararlı olacaktır. Koruluklar yüksek boylu ağaçlardan oluşan ve belli bir kapalılığa sahip, genelde kent kültürü ve iklimine katkı sağlamak amacıyla çoğu zaman çok eski tarihlerden beri doğal ormanlardan ayrılarak ya da ekim ve dikim yoluyla oluşturulmuş görece büyük ormanlık alanlara verilen isimdir. Korularda bitkilerin ağırlıklı

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

olmasının yanında, kent mobilyaları yönünden zengin, ancak sert zeminlerin olabildiğince az olduğu ve elbette bu yapıyla orman ekosistem hizmetleri yönünden faydaların ön plana çıkarıldığı bir kompozisyondan söz edilebilir. Bozulmamış doğal ya da doğaya en yakın, bu açıdan eski, yaşlı ve boylu ağaçların varlığı aynı zamanda ormanlara kadim bir yapı kazandırır ki bu da bu ormanın koruma değeri (conservation value) yönünden yüksek olduğuna işaret eder.

Oysa Millet Bahçeleri, içinde yeni yolların, yaygın oturma mekanlarının, amfi-tiyatroların, çok sayıda çocuk oyun alanlarının, spor tesislerinin planlanıp tesis edildiği, yoğun olarak kullanımın planlandığı, bu amaçla da kültürel/insan yapımı öğelerin ağırlıkta olduğu mekânsal düzenlemelerdir. Millet bahçesi projeleri alanı doğallıktan oldukça uzaklaştırmaktadır.

MBP uygulandığında Validebağ Korusu millet bahçesine (MB) dönüşecek ve doğallıktan uzaklaştırılacaktır MBP ile planlanan yapılar ve yol yoğunluğunun artışı, her türlü kirlilik (katı/hava/su) etkisinin koruluğun en iç bölümlerine ulaşan miktarını ve toprakta kompaktlaşmayı daha da arttıracaktır. Validebağ Korusu Amenajman ve Silvikültür Planında (ASP) 2007 yılında bahsedilen sorunların, MBP ile kullanıcı yoğunluğu artacağı için, sonuçta doğal ya da yabancı süs bitkileri ve ağaçların ölümünün hızlanacağı açıktır....

Millet Bahçelerinin, yapı stoku ile tutsak edilmiş, yeşil alanları tümüyle betonarme denizine çevrilmiş olan kentlerimizde kurulmalarının sayısız faydaları vardır. Beton denizi şehirlerde, gerçek kentsel dönüşüm projeleriyle elde edilecek alanların millet bahçelerine dönüştürülmesinin ve yaygınlaştırılmalarının önemi açıktır.

Bu açıklamalar ışığında var olan kadim bir korunun, oluşturduğu ekosistem hizmetleri bakımından, kullanım ağırlıklı bir mekâna dönüştürülerek park (bahçe) haline çevrilmesinin; kentlerin estetik değerine, iklim değişimine adaptasyon sürecine ve biyoklimatik konforuna olumsuz etkileri olacağı açıktır. Kadim bir ormanın/koruluğun, çok uzun sürelerdir kentin her türlü olumsuz etkisine direnç göstererek günümüze ulaşabilmiş olması, onun korunmasını bir kat daha gerekli hale getirmektedir. ...

I. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı ilan edilen Validebağ Korusuna ilişkin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park Bahçeler ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan Validebağ Korusu Millet Bahçesi Projesinin uygulanması halinde ekosistemin zarar görüp görmeyeceğinin irdelenmesi,

İnşaat süreci hem korunun kendisine hem de yaban hayatına zarar verecektir. ASP'de önerilen güvenlik önlemleri, yoğunluğun azaltılması vd. önlemlerin alınması, bunun için de bir miktar inşaat gereklidir. Ancak yaya ve bisiklet yolu ile otopark, çocuk oyun alanları, gözlem kulesi vd. için önerilen standartta yapılar için yoğun bir inşaat sürecine ihtiyaç vardır. Korunun en uzak köşelerine bile iş makinelerinin girmesi, malzeme taşınması, kazılar, kazı malzemesinin dışarı çıkarılması vd. inşaat faaliyetleri, ASP'de 2007 yılında bahsedilen kompaktlaşmayı daha da arttıracaktır. İnşaat alt yapısı için ortalama 30-40 cm kazı yapıldığında, Validebağ Korusu MBP Raporunda 29079 m² olarak belirtilen, ancak yukarıda ifade edilen bu miktara dahil edilmemiş olan çocuk oyun ve fitness alanı kazıları, aydınlatma direği çukur ve kablo kanal kazıları, gözlem kulesi temel kazısı vd. eklendiğinde kazı yüzeyi ve sonuçta kazı hacminin büyük olacağı hesaplanabilir. Bu kazılardan çıkacak büyük miktardaki malzemenin Koru'ya serilmesi mevzuata aykırı olduğu gibi ilave bir kök solunumu sorunu ve toprak erozyonu kaynağı olacaktır.

Validebağ Korusu 2007 yılında hazırlanmış olan Validebağ Korusu ASP'de açıkça belirtildiği gibi, mevcut yoğun piknik ve gece evsizler nedeniyle ağır bir tahribat ve yük altında olduğu tespit edilmiştir. Korunun ekolojik olarak varlığını koruyabilmesi için yoğun pikniğe kapatılması, ateşli pikniğin önlenmesi, güvenliğin artırılarak izinsiz girişlerin engellenmesi önerilmiştir. Planın farklı disiplinlerden beş öğretim üyesi ve dört araştırma görevlisinden oluşan akademik grup tarafından hazırlanmış olduğunu belirtmek gerekir. Millet bahçesi projesinin uygulanabilmesi için alanın %40'ının inşaaata maruz kalacağı görülmektedir. Koru hem inşaatla ağır bir baskı altına girecek, sonrasında ise

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

ziyaretçi yoğunluğunun artması sonucunda hayatini kaybederek büyük zarar görecektir. İÜ Orman Fakültesi öğretim üyelerinin 2007 yılında tespit ettiği bu risk günümüzde daha da büyümüş durumdadır. Ağırlaşmış koşulları Millet Bahçesi Projesinin daha da ağırlaştıracağı ve Koruya altından kalkamayacağı bir yük getireceği görülmektedir.

Birinci cevapta da açıklandığı gibi mevcut haliyle Validebağ konusu doğal ve yarı doğal bir orman ekosistemidir. Burada orman varlığını sürdürmeye ve/veya arttırmaya yönelik teknik ormancılık faaliyetleri dışında her türlü düzenleme, dönüştürme, yeni sert zemin/yol ilaveleri gibi etkilerin tümü mevcut ekosisteme zarar verecektir. Bir kent içinde kalan doğal açık yeşil alanların sayısız yararları vardır: Kent iklimini yumuşatma, filtreleme, toprak yüzeyinden yağış sularının toprağa girişini (infiltrasyon) oradan da yeraltı su sistemine geçişi (perkolasyon) sağlaması ve böylece en yakın dere ve rezervuarları düzenli beslemesi hemen sayılabilecek eşsiz yararlarıdır. Orman ağaçlarıyla örtülü olmayan tersine çeşitli iyi niyetli beşerî düzenlemelerle parçalanmış ve orman vejetasyonundan yoksun kalmış her mekân, yüzeysel akışı ve afetleri arttıracak gibi, yeraltı suyu beslenmesi azalacağı için dere rejiminin de bozulması söz konusudur.

Validebağ Korusuna ilişkin İstanbul 1 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonu tarafından alınan 16.08.2018 tarih, 1190 sayılı kararı ile İstanbul 6 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.09.2018 tarih, 5011 sayılı kararının, usul ve mevzuat açısından irdelenmesi, İstanbul 1 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonunun 16.08.2018 tarih ve 1190 sayılı kararında özetle; "İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Altunizade mahallesi, 165-166 pafta, 1313 ada, 15 parselde yer alan Validebağ Korusuna ilişkin, İBB Park Bahçeler ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığının talep ettiği Validebağ Korusu Millet Bahçesi Projesi'nin; 2863 Sayılı Kanun ve Çakışan Alanlarla ilgili "Doğal Sit Alanları ve Taşınmaz Tabiat Varlıklarının Bulunduğu Alanların Arkeolojik, Kentsel, Kentsel-Arkeolojik, Tarihi Sit Alanları ve Tescilli Taşınmaz Kültür Varlıkları İle Bunların Koruma Alanları ve Etkileşim-Geçiş Sahasının Bulunduğu Alanlar İle Çakıştığı Yerlerde Uygulanacak Esaslara İlişkin Protokol" gereği İstanbul 6 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun görüşü alınması koşuluyla Tabiat Varlıkları açısından sakıncası bulunmadığına karar verildi." denilmektedir. İstanbul 6 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.09.2018 tarih ve 5011 sayılı kararında özetle; "İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Altunizade mahallesi, 165-166 pafta, 1313 ada, 15 parseldeki Validebağ Korusu için sunulan peyzaj projesinin düzeltmelerle uygulamasından sakınca olmadığına, proje üzerinde onama dışı bırakılan alana ilişkin çevre düzenleme projesinin ayrıyeten hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine karar verildi." denilmektedir.

24.08.2017 tarih ve 01-975 nolu İstanbul I Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu Kararında "Nitelikli Doğal Koruma Alanı" olması yönündeki tescil kararının onaylanmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) oybirliğiyle gönderilmiş bulunmakla birlikte 1190 ve 5011 sayılı kararların içeriğinde proje alanından 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak bahsedilmeye devam edildiği anlaşılmaktadır. Bu bakımdan 975 nolu kararın sonucu beklenmeden kurulların kararlarını verdiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca onay aşamasında bulunan, ilgili kurul ve büyükşehir belediyesi tarafından eksikliklerin tamamlanması beklenen yeni Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planlarının dikkate alınmadığı kanaatine varılmakta olup meri durumda Millet Bahçesi Projesinin dayanağını teşkil eden 18.03.1991 t.t.'li 1/1000 ölçekli Üsküdar Altunizade Uygulama Amaçlı İmar Planıyla olan uyumsuzluğunun dikkate alınmadan değerlendirmelerin yapıldığı kanaatine varılmaktadır.

975 nolu kararın içeriğine bakıldığında, alana ilişkin olarak,

"(...) 05.01.2017 gün 99 sayılı Doğal Sit Alanları Koruma ve Kullanma İlke Kararı çerçevesinde büyük bir kısmının "Nitelikli Doğal Koruma Alanları" kapsamında olması ve "Nitelikli Doğal Koruma Alanlar" kategorisi olarak değerlendirildiğinde mevcut kullanımların gelişmesine engel olacağı için alanın doğal yapısının korunacağı, alanın "Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

Esaslara Dair Yönetmelik'de yer alan koruma alanı kategorilerine ait tanımlamalarda alanın büyük bir kısmının "Nitelikli Doğal Koruma Alanları" ile uyumlu olması ve alanın kullanılan kısımlarının gelişmesinin henüz etkilenmemiş olan bu büyük kısmının doğal yapısını olumsuz etkilememesi gerektiği (...)”Şeklinde açıklamaya yer verilmiş olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte 728 sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun Doğal (Tabii) Sitler, Koruma Ve Kullanma Koşulları İle İlgili İlke Kararı kapsamında 1. Derece Doğal Sit Alanlarına ilişkin olarak yer verilen açıklamaların,

1- I. Derece Doğal (Tabii) Sit: Bilimsel muhafaza açısından evrensel değeri olan, ilginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle kamu yararı açısından mutlaka korunması gerekli olan, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak alanlardır.

Bu alanlarda, bitki örtüsü, topografya, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulamayacağına, ancak;

a) Kesin yapı yasağı olmakla birlikte, resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetler (kanalizasyon, açık otopark, telesiyej, teleferik, içme suyu, enerji nakil hattı, telefon hattı, doğalgaz hattı, GSM baz istasyonu ve benzeri) uygulamalarının koruma bölge kurulunun uygun göreceği şekliyle yapılabileceğine; (...) karar verildi.” şeklinde olduğu görülmektedir. Bu bakımdan alanın sahip olduğu özellikler itibarıyla zorunlu haller dışında herhangi bir yapılaşma eyleminin olmaması gerektiği, alanların aynen korunmasının şart olduğu kanaatine varılmaktadır.

Bu bağlamda da dava konusu edilen İstanbul 1 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonunun 16.08.2018 tarih ve 1190 sayılı kararında ve İstanbul 6 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.09.2018 tarih ve 5011 sayılı kararında sadece projenin teknik incelemesine yönelik karar alınmış olduğu, sahip olunan ekolojik yapı özelinde detaylı inceleme ve karar oluşturulmadığı kanaatine varılmaktadır.

Dava konusu Validebağ Korusunun, doğal yapısı ve hukuki niteliği gözetilerek park ve bahçe olup olmadığının irdelenmesi: Validebağ Korusu bilimsel ve yasal olarak park veya bahçe değildir. 6831 sayılı orman kanununda belirtildiği üzere, alanı 3 hektarı geçtiği için orman statüsündedir ve amenajman planı yapıp o plana göre yönetilmesi gerekir. Üsküdar Belediyesinin isteği üzerine 2007 yılında İÜ Orman Fakültesi tarafından hazırlanan amenajman planına göre yönetilmesi gerekir.

Korularda yönetim binası veya eskiden kalmış bir köşk gibi binalar olabilir. Ancak bu mekanlar sınırlı tutulur, koru koru olarak devam ettirilir. Yani koru tamamıyla bir park haline getirilmez. Koru içinde küçük patikalar yapılarak, kent insanların koru içinde, ormanda gezinti yapıyor gibi bir ortama götürülmesi çok doğrudur ve koruların bir görevi de budur. Ancak Fethipaşa Korusu ve Hıdiv Korusundaki gibi koru tamamen bir park haline getirilmemelidir .

Orman Genel Müdürlüğü, 30.09.2006 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan "Mesire Yerleri Yönetmeliğinde, kent ormanı tanımını yapıp, kent ormanında bulunması gereken tesis ve donatıları sayarak, 11. maddesinde kent ormanlarında ateşli piknik yapılamayacağını mevzuata dâhil etmiştir. Bu yönetmelikte kent ormanları; "Geleneksel piknik anlayışının dışında, daha çok ormanların sağlık, spor, estetik, kültürel ve benzeri gibi sosyal fonksiyonlarını halkın hizmetine sunmak, aynı zamanda teknik ormancılık faaliyetleri ile yöredeki flora ve faunanın da tanıtılması amacıyla metropoller, iller ve büyük ilçeler gibi yerleşim yerleri bitişiğinde veya civarında düzenlenen alanlar" şeklinde tanımlanmaktadır .

Park'ın ağaçlıklı alan anlamı olduğu gibi daha çok ağırlıklı olarak insanların kullanımına sunulan, doğal olup olmaması değil, halkın rekreasyon ihtiyacını karşılamayı amaçlı düzenlenmiş/planlanmış, bitkiler ve kent mobilyaları ile donatılmış mekanlar olarak ifade edilebilir Bu açıdan Türkçemizde sadece insanın eğlenme dinlenmesine yönelik düzenlenmiş alanlar ile araçların konulduğu anlamda 'park' kelimesi kullanılmaktadır. Sözlük anlamı olarak Türkçeye tam çeviri olarak park 'millet bahçesi' demektir. Parklarda korulara göre konfor biraz daha fazladır. Ancak Koru doğallığı ifade ettiği için burada konfor aramamak gerektiğini gelen halka da öğretmek gerekir.

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

Kent ormanı, piknik, spor yarışmaları vb. etkinliklerden çok insanların doğayı, bitkileri, yaban hayatını tanıma alanlarıdır. Çocuklar buraya getirildiğinde çocuk oyun alanı için değil, bu ekosistemdeki canlıları tanımaya, temiz hava almaya, ormanın insan üzerindeki olumlu etkisini yaşamaya, yürümeye koşmaya gelmelidir. İnsanlar buraya geldiğinde doğal bir ortamda olduklarını hissetmelidirler, parktan farkını algılamalıdır. Validebağ Korusu'na bir kültür parkı işlevi kazandırılması ile insanlara ağaçların, yaban hayatının tanıtıldığı bir fonksiyon yüklenmelidir.

Validebağ Korusuna MBP'de yer alan çocuk oyun alanı, fitness alanı gibi ögeler, Korunun doğallığını bozacak, orayı bir bahçe veya park haline dönüştüreceklerdir.

5.I. Derece Doğal ve Tarihi Sit alanı ilan edilen Validebağ Korusuna ilişkin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park Bahçeler ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan Validebağ Korusu Millet Bahçesi Projesinin uygulanması halinde, korunun ışıklandırılması, futbol sahası yanına amfitiyatro yapılması, fitness alanları oluşturulması, gözlem kulesi yapılması, bisiklet parkuru yapılması, çocuk oyun alanlarının düzenlenmesi ve yeni oyuncaklar eklenmesi, otopark zeminlerinin yenilenerek çim taşı yapılması, binaların kenarlarında bulunan zemin kaplamalarının değiştirilmesinin olumlu ve olumsuz sonuçlarının irdelenerek gerekçeli olarak ortaya konulması: MBP'de bahsi geçen yapıların inşası halinde Validebağ Korusu doğal olmayan bir yapıya dönüştürülmüş bir mekân olacaktır. Oysa kent içinde bulunan hele görece Validebağ gibi büyük doğal alanların korunması; ekosistem hizmet ve işlevlerini diğer deyişle estetik değer, gerçek dinlenme mekanları, gürültüyü düşürme, hava kirliliğini azaltma ve inversiyon (ısı terselmesi) tabakasını kırma, iklimi mutedil hale getirme, taban sularını ve yakın dere su rejimlerini düzenleme ve nihayet kuş ve sincaplar başta olmak üzere biyoçeşitliliğe ve kentsel yaban hayatına sığınak olma gibi yaşam destek sistemleri sağlama yeteneklerini sürdürmesi demektir. Ters durumda her uygulama ise bu fonksiyonların ortadan kalkması anlamına gelecektir.

MBP'deki düzeyde bir aydınlatma konforu ve güvenliği artırabilir. Ancak Korular konfor alanları değildir, doğal hayatı korumak için orayı kendinize değil, kendinizi oraya uydurmanız gerekir. Güvenlik için başta Koruya girişi çıkışı kontrol altına almak ve başka güvenlik olanaklarından yararlanmak gerekir. Validebağ Korusu, koru değil de bahçe veya park olsaydı, yoğun aydınlatmanın gereği tartışılmazdı. Ancak Korularda yaban hayatının da var olduğunu, koruların yaban hayatıyla birlikte koru olabildiklerini hatırlamak gerekir. Korunun her tarafına hava karardıktan sonra gitmek bile yaban hayatı için olumsuz bir davranıştır. Dolayısıyla bu alanları aydınlatmak koru için olumlu gözükmemektedir.

MBP'de şu andaki yaya yolları benimsenmekle birlikte, granit plak kaplama vb. koru kavramıyla uyuşmayacak yüksek standartlı kaplamalar tasarlandığı görülmektedir. Koru ile MBP arasındaki fark, korularda konforun ve lüksün ikinci planda oluşudur. İnsanlar bu alanın bir park olmadığını, bir koru olduğunu fark etmelidirler. Öte yandan yüksek standartlı granit plak kaplamalı, granit bordürlü yollar korularda yama gibi duracaktır. Haliyle Korularda da insanlar çamura batmadan, su birikintisinde ıslanmadan güvenle yürüyebilmelidirler. Koru kavramıyla uyumlu yol kaplama, drenaj yöntemleri de bulunmaktadır. Keşif sırasında yollarda bu yönde eksiklikler gözlenmiştir.

Futbol sahası yanına amfitiyatro yapılması, fitness alanları oluşturulması, gözlem kulesi yapılması, bisiklet parkuru yapılması, çocuk oyun alanlarının düzenlenmesi ve yeni oyuncaklar eklenmesi, otopark zeminlerinin yenilenerek çim taşı yapılması bir park veya millet bahçesi için gerekli ögeler olabilir. Ancak bu ögeler Validebağ Korusuna yapıldığı zaman kimliğinin değişeceği açıktır. Ayrıca bu ögelerin yapılması yoğun bir inşaat çalışmasını gerektirecektir. İkinci cevapta ayrıntılı olarak belirtildiği gibi, yapılacak inşaatın metrajı eksiğiyle 29079 m² olarak belirtilmiştir. Eksikler tamamlanınca bu metraj önemli bir miktar artacaktır. İnşaat sırasında malzeme taşınması, kazının dışarı çıkarılması beton atılması gibi nedenlerle toprak çok sıkışacak, ağaçların kök solunumu ve yağışın toprağa sızması azalacaktır. İnşaat artığı malzemenin toprağı kirletme olasılığı da vardır. İnşaat sürecinde gürültü, toz vb. nedenlerle yaban hayatı zarar görecektir. Planlanan aydınlatmanın Korunun en iç noktalarına kadar yayılması yine yaban hayatı üzerine olumsuz etkiler yaratacaktır. Şehirlerin çatı, yol,

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

otopark vb. yerlerinin geçirimsiz yüzeylerle kaplanması sonucunda yağışlar hızla yüzeysel akışa geçmekte, sonuçta sel ve taşkınlarla denizlerde tuzlu suya karışmaktadır. Halbuki belediyelerin geçirimli yüzeyleri teşvik ederek yüzeysel suların zemine sızmasını sağlaması gerekir. Beton bir otopark bir parka millet bahçesine bile uygun değildir. Özellikle bir koruda otoparkın betonla değil geçirimli bir malzemeyle kaplanması gerekirdi. Beton yüzeyin çim taşı ile yumuşatılmaya çalışılması, bu yüzeyin geçirimsiz olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Halka açık yerlerde çevre bilinci yüksek uygulamalar toplumsal çevre bilinci açısından da önemlidir.

Koruda koru kavramına uygun olmayan yeni aktiviteler önermek, futbol sahasına oturma mekânı yapmak yerine mevcut toprak futbol sahasının kaldırılması ve yerinin bitkilendirilmesi korunun ve toplumun sağlığı açısından daha yararlı olacaktır." ifadelerine yer verilmiş, **sonuç kısmında ise;** " 1. Üsküdar İlçesi, Altunizade Mahallesi sınırları içerisinde 1313 ada 15 parsel üzerinde yer alan Validebağ Korusunun Millet Bahçesi olarak yeniden tasarlanması hususunda peyzaj projesi üretilmiş olup söz konusu proje ilgililerince dava konusu edilmiştir. 2. İstanbul Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün 13.08.2018 tarih ve E.25929 sayılı yazısı ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Park ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı Anadolu Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından 11.09.2018 tarih ve 196124 sayılı yazıyla sunulan Validebağ Millet Bahçesi Peyzaj Projesine yönelik olarak ilgili "Tabiat Varlıkları Koruma Komisyonu" ile "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" kararlarının iptali talep edilmektedir. 3. İstanbul 1 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonu tarafından alınan 16.08.2018 tarih, 1190 sayılı kararı ile İstanbul 6 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.09.2018 tarih, 5011 sayılı kararında sunulan peyzaj projesinin uygun olduğu sonucuna varıldığı görülmekte ancak davacılar bu kararın iptalini istemektedirler. 4. Kentsel alan içerisinde kalan böyle bir korunun, insanların geçmişten itibaren süre gelen kullanımının göz ardı edilemeyeceği düşünülmektedir. Zira koru içerisinde ve de yakın çevresinde kullanımda bulunan eğitim, sağlık, kültürel, tarihsel özellik arz eden birçok kamusal hizmet yapısının da bulunduğu görülmektedir. 5. Bu itibarla ekolojik hassasiyetler ve insanlar tarafından kullanımının oluşturacağı etkinin doğal yaşama ve de doğal yaşamın sürekliliğine zarar vermemesi gerektiği hususu da dikkate alınarak koru kimliğini koruyan, sadece aksayan konuları iyileştirmeye yönelik bir proje üretilmesinin doğru olacağı düşünülmektedir. 6. Dava konusu edilen projeye ait açıklama raporunun ele alınış biçiminin salt bir park projesi olarak yapıldığı, ekolojik ve tarihsel öğelerin önemlerinin ortaya konulmadığı, tek bir bakış açısıyla insanların park ve bahçe kullanım tarzını temel alınarak hazırlandığı, korunun kimliğinin ve diğer paydaşları olan canlıların ekosistem içerisindeki öneminin göz ardı edildiği kanaatine varılmaktadır. 7. Kentin içerisinde var olan orman alanları ve bu alanlarda yapılan bakım ıslah ve kullanım prosedürleri de dikkate alınarak Koru içerisinde yapılacak bakım ve onarım uygulamalarının da benzer hassasiyetle yürütülmesinin önemli bir tutum olduğu değerlendirilmektedir. 8. Korudaki düzenlemede ana fikir mevcut yapıya zarar vermemek ve devamlılığını sağlamak olmalıdır. Dolayısıyla Validebağ Korusunun girişi çıkışının kontrol altına alınması, ağaçlar için gerekli olan bakım ve tamamlama işlemlerinin gerçekleştirilmesi, pikniğin kaldırılarak ziyaretin bir kültürel varlığın ziyareti ve yürüyüş sporu şekline dönüştürülmesi, yollara Koru kavramına uygun iyileştirmeler yapılması ve bu koşullarda koruma altına alınması ile elde edilecek toplumsal faydanın MB'den daha fazla olacağı görülmektedir. 9. Validebağ gibi büyük doğal alanların korunması; estetik değer, gerçek dinlenme mekanları, gürültüyü düşürme, hava kirliliğini azaltma ve inversiyon (ısı terselmesi) tabakasını kırma, iklimi mutedil hale getirme, taban sularını ve yakın dere su rejimlerini düzenleme ve nihayet kuş ve sincaplar başta olmak üzere biyoçeşitliliğe ve kentsel yaban hayatına sığınak olma gibi yaşam destek sistemleri sağlama yeteneklerini sürdürmesi açısından çok önemli olduğu değerlendirilmektedir. 10. Alınan kararların yerinde olup olmadığı hususunda raporumuzun içerisinde detaylı açıklamalara yer verilmektedir. Ortaya çıkan durum kısaca, **alana ilişkin olarak nazım ve uygulama imar planlarının hazırlanması yönünden sürecin devam ettiği ve proje hususunda planlama sürecinin tamamlanmasının beklenmemiş olduğu, 1. Derece Doğal Sit Alanı tanımının "Nitelikli Doğal**

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

Koruma Alanı” olarak yeniden tarif edildiği, ilgili kurulca tescilin yapıldığı ancak sürecin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı aşamasında olduğu, geçiş dönemi kararlarının ortaya konulmadan hareket edildiği, tanım değişikliği sürecinin dava konusu edilen 16.08.2018 tarih ve 1190 sayılı karar ile 19.09.2018 tarih ve 5011 sayılı karar kapsamında göz ardı edildiği, dava konusu kurul kararlarında teknik bakımdan sadece peyzaj projesinin ele alındığı, peyzaj projesi ve raporunda yer verilen hususların alanın ekolojik yapısını ortaya koymadığı, peyzaj projesinde verilen inşaatla ilgili metraj miktarlarında eksiklik olduğu, inşaat projesinin koru kavramına uymadığı, içerdiği çocuk oyun alanı, fitnes alanı ve lüks kaplama malzemelerinin koruyu millet bahçesi veya park düzeyine düşüreceği, Projenin alanda bulunan habitatlar özelindeki etkilerinin ortaya konulmadığı, Yoğun inşaat sürecinin korudaki ekosistemi olumsuz yönde etkileyerek ve sonunda kullanıcı sayısını artırarak çöküşüne neden olacağı, 1. Derece Doğal Sit Alanlarına yönelik olarak tanımlanan “müdahalede bulunulmaması gerektiği” kıstasının yerine getirilmediği, kanaatine ulaşılmıştır. 11. Validebağ Korusu Millet Bahçesi Peyzaj Projesi dahilinde, alan içerisinde yer alan tescilli korunması gerekli kültür varlıklarına ilişkin hiçbir müdahalede bulunulmadığı görülmekle birlikte, alanda yer alan flora ve faunanın birbirlerinden ayrılmaz önemli habitat parçası oldukları ve ekosistem açısından bir zincir teşkil ettikleri, hazırlanan proje kapsamındaki fiili müdahalelerin söz konusu zincirin tahrip olmasına etki edeceği ve koru özelliğini yitirmesine ve çöküşüne giden bir sürecin başlangıcı olabileceği endişesi oluşmuş olup ekosistemin devamlılığı bakımından dava konusu projenin uygulanmamasının yerinde olacağı kanaatine varılmaktadır.” şeklinde tespitlerde bulunulduğu görülmektedir.

Taraflara tebliğ edilen bilirkişi raporuna yapılan itirazlar da değerlendirilerek bilirkişi raporu hükme esas alınabilecek nitelikte bulunmuştur.

Uyuşmazlıkta; dava konusu İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Altunizade’de yer alan 1313 ada 15 parselin, İstanbul III Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 25.04.1996 tarih ve 8006 sayılı kararıyla tümü tescil edildiği, anılan koruma kurulunun 16.07.1999 tarih ve 11088 sayılı kararıyla da I. Derece Doğal Sit Alanı olarak ilan edildiği, dosya içerisinde bulunan belgelerden 24.08.2017 tarih ve 01-975 nolu İstanbul I Numaralı Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu Kararında “Nitelikli Doğal Koruma Alanı” olması yönündeki tescil kararının onaylanmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) oybirliğiyle gönderilmiş bulunmakla birlikte dava konusu işlemler olan İstanbul 1 Nolu Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonu tarafından alınan 16.08.2018 tarih, 1190 sayılı kararı ile İstanbul 6 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.09.2018 tarih, 5011 sayılı kararlarının içeriğinde proje alanından 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak bahsedilmeye devam edildiği, ancak dava konusu işlemlerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonun 24/08/2017 tarih ve 01-975 nolu kararın sonucu beklenmeden kurulların kararlarını verdiği görülmektedir.

Bu durumda, işlem tarihi itibarıyla dava konusu İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Altunizadede yer alan 1313 ada 15 parselin hukuki statüsün I. Derece Doğal Sit Alanı olduğu, dava konusu parsel için 1. Derece Doğal Sit Alanı tanımının "Nitelikli Doğal Koruma Alanı" olarak yeniden tarif edildiği ve ilgili kurulca tescilin yapıldığı ancak sürecin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı aşamasında olduğu, "Nitelikli Doğal Koruma Alanı" statüsünün dava konusu parsel için özgülenmesi tamamlanmadan işlem tesis edildiği, ayrıca geçiş dönemi kararları ortaya konulmadan hareket edildiği, dava konusu kurul kararlarında teknik bakımdan sadece peyzaj projesinin ele alındığı, peyzaj projesi ve raporunda yer verilen hususların alanın ekolojik yapısını ortaya koymadığı, peyzaj projesinde verilen inşaatla ilgili metraj miktarlarında eksiklik olduğu, inşaat projesinin koru kavramına uymadığı, içerdiği çocuk oyun alanı, fitnes alanı ve lüks kaplama malzemelerinin koruyu millet bahçesi veya park düzeyine düşüreceği, projenin alanda bulunan habitatlar özelindeki etkilerinin ortaya konulmadığı, yoğun inşaat sürecinin korudaki ekosistemi olumsuz yönde etkileyerek ve sonunda kullanıcı sayısını artırarak çöküşüne neden olacağı, 1. Derece Doğal Sit

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

Alanlarına yönelik olarak tanımlanan "müdahalede bulunulmaması gerektiği" kıstasının yerine getirilmediği anlaşılmakla, dava konusu işlemlerde hukuka ve kamu yararına uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle;

1-Dava konusu işlemlerin **iptaline**,

2-Aşağıda dökümü yapılan toplam 11.776,90-TL yargılama giderinin davalı idarelerce davacıya ödenmesine,

3-Davacı yanında müdahiller TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası tarafından harcanan 141,10-TL, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası tarafından harcanan 149,60-TL, TMMOB Mimarlar Odası tarafından harcanan 161,10-TL, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası tarafından harcanan 150,80-TL, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası tarafından harcanan 139,30-TL, Doğal Hayatı Koruma Derneği tarafından harcanan 267,80 -L, Semra CEBECİOĞLU tarafından harcanan 159,30-TL, Deniz AKTAŞ tarafından harcanan 159,30-TL, Fatma Tülin KÖSEOĞLU tarafından harcanan 159,30-TL, Hikmet DURUKANOĞLU tarafından harcanan 159,30-TL, Hatice ÖZKÖSEOĞLU tarafından harcanan 159,30-TL, Figen KÜÇÜKSEZER tarafından harcanan 159,30-TL, Cemile ALUÇ tarafından harcanan 159,30-TL, Neşe ŞAHNA tarafından harcanan 167,80-TL, Yasemin ÖZSARAÇ tarafından harcanan 159,30-TL bedellerin davalı idareler tarafından ilgili müdahillere ödenmesine,

4-Davalı idarelerden Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından harcanan 544,90-TL bedel ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından harcanan 324,20-TL bedelin ve ayrıca davalı idareler yanında müdahiller Üsküdar Belediye Başkanlığı tarafından harcanan 988,50-TL bedel ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından harcanan 152,90-TL yargılama giderlerinin anılan idareler üzerinde bırakılmasına,

5-Kararın verildiği tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca duruşmalı işler için belirlenen 11.000,00-TL avukatlık ücretinin davalı idareler tarafından davacı tarafa ödenmesine,

6-Davacı tarafından fazladan yatırılan 97,70-TL yürütmeyi durdurma harcının istemi halinde, artan posta ücretinin talep edilmemesi halinde kararın kesinleşmesinden sonra davacıya re'sen iadesine,

7-Kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 gün içerisinde İstanbul Bölge İdare Mahkemesi nezdinde istinaf kanun yolu açık olmak üzere, 07/12/2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Başkan

e-imza

Üye

e-imza

Üye

e-imza

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

Yargılama Giderleri Davacı :

Başvuru Harcı	: 35,90-TL
Karar Harcı	: 35,90-TL
Vekalet Harcı	: 5,20-TL
YD Harcı	: 59,10-TL
Keşif Harcı	: 314,00-TL
Keşif Yol Gideri	: 400,00-TL
Bilirkişi Ücreti	: 8.750,00-TL
Posta Gideri	: 2.176,80-TL
TOPLAM	: 11.776,90-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası:

Başvuru Harcı	: 35,90-TL
Vekalet Harcı	: 5,20-TL
Posta Gideri	: 100,00-TL
TOPLAM	: 141,10-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası:

Başvuru Harcı	: 44,40-TL
Vekalet Harcı	: 5,20-TL
Posta Gideri	: 100,00-TL
TOPLAM	: 149,60-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı TMMOB Mimarlar Odası:

Başvuru Harcı	: 44,40-TL
Vekalet Harcı	: 5,20-TL
Vekalet Harcı	: 11,50-TL
Posta Gideri	: 100,00-TL
TOPLAM	: 161,10-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası:

Başvuru Harcı	: 44,40-TL
Vekalet Harcı	: 6,40-TL
Posta Gideri	: 100,00-TL
TOPLAM	: 150,80-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı TMMOB Çevre Mühendisleri Odası:

Başvuru Harcı	: 44,40-TL
Vekalet Harcı	: 6,40-TL
Vekalet Harcı	: 8,50-TL
Posta Gideri	: 80,00-TL
TOPLAM	: 139,30-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Doğal Hayatı Koruma Derneği:

Başvuru Harcı	: 59,30-TL
Vekalet Harcı	: 8,50-TL
Posta Gideri	: 200,00-TL
TOPLAM	: 267,80-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Semra CEBECİOĞLU:

Başvuru Harcı	: 59,30-TL
Posta Gideri	: 100,00-TL
TOPLAM	: 159,30-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Deniz AKTAŞ:

Başvuru Harcı	: 59,30-TL
Posta Gideri	: 100,00-TL
TOPLAM	: 159,30-TL

T.C.

İSTANBUL

6. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018/1933

KARAR NO : 2022/2307

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Fatma Tülin KÖSEOĞLU:

Başvuru Harcı : 59,30-TL
Posta Gideri : 100,00-TL
TOPLAM : 159,30-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Hikmet DURUKANOĞLU:

Başvuru Harcı : 59,30-TL
Posta Gideri : 100,00-TL
TOPLAM : 159,30-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Hatice ÖZKÖSEOĞLU:

Başvuru Harcı : 59,30-TL
Posta Gideri : 100,00-TL
TOPLAM : 159,30-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Figen KÜÇÜKSEZER:

Başvuru Harcı : 59,30-TL
Posta Gideri : 100,00-TL
TOPLAM : 159,30-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Cemile ALUÇ:

Başvuru Harcı : 59,30-TL
Posta Gideri : 100,00-TL
TOPLAM : 159,30-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Neşe ŞAHNA:

Başvuru Harcı : 59,30-TL
Vekalet Harcı : 8,50-TL
Posta Gideri : 100,00-TL
TOPLAM : 167,80-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davacı Yasemin ÖZSARAC:

Başvuru Harcı : 59,30-TL
Posta Gideri : 100,00-TL
TOPLAM : 159,30-TL

Yargılama Giderleri Davalı Kültür ve Turizm Bakanlığı:

YD İtiraz Harcı : 162,10-TL
YD İtiraz Harcı : 162,10-TL
YD İtiraz Harcı : 220,70-TL
TOPLAM : 544,90-TL

Yargılama Giderleri Davalı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı:

YD İtiraz Harcı : 162,10-TL
YD İtiraz Harcı : 162,10-TL
TOPLAM : 324,20-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı:

Başvuru Harcı : 44,40-TL
Vekalet Harcı : 8,50-TL
Posta Gideri : 100,00-TL
TOPLAM : 152,90-TL

Yargılama Giderleri Müdahil Davalı Üsküdar Belediye Başkanlığı:

Başvuru Harcı : 59,30-TL
Vekalet Harcı : 8,50-TL
YD İtiraz Harcı : 220,70-TL
Posta Gideri : 700,00-TL
TOPLAM : 988,50-TL

T.C.
İSTANBUL
6. İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2018/1933
KARAR NO : 2022/2307

15/15